

Autorskoprávní ochrana judikatury

LUKÁŠ KRÁLÍK*

Case Law Reports versus Copyright

Summary: *The original texts of official decisions (including judicial) fall unequivocally by law into the category of public domain. Nevertheless, the edited texts of court decisions published in case law reports could meet the requirements of copyright law. The creation of legal texts, such as headnotes, keynotes, syllabus, annotations, titles or indexes, can be of a major added value of unique creative activity. In the case of the phenomenon of annotated headnotes or syllabus, this will depend on their originality and uniqueness compared to the original text. For case law reports, the elements of compilation work as a subject to copyright may be present. However, official case law reports, including their individual case notes, shall be excluded from copyright protection. Their purpose falls into the category of other works excluded from protection for reasons of public interest. The official case law reports shall be then pronounced as public domain. It is a similar situation as in the case of original texts of the official decisions as a public domain. By contrast, similar products created by purely private activities no longer meet the reason to be excluded from copyright.*

Keywords: *case law, publication, case law reports, headnotes, copyright, public domain, reporters, source of law*

Práce se zdroji právních informací je základem každodenní právní praxe. Mohli bychom na ně pohlédnout ale i netradičně z celkem odlišného a nečekaného úhlu, např. pohledem práva autorského. Dokonce bychom přitom mohli použít i přeneseně optiku romanopiseckou. Slavné téma výlučné kontroly autora nad nakládáním se svým dílem, resp. dotváření či přetváření původních autorských výplodů jinými osobami, může být použitelné i v těchto souvislostech.¹

Publikace judikatury a autorské právo se na první pohled nemusejí vůbec prolínat. Autorskoprávní ochrana publikovaných textů soudních rozhodnutí není na první pohled tématem odborně rezonujícím. Dané téma nebylo v našem právním prostoru nikdy řádně odborně uchopeno a komplexněji zpracováno. Ale právě taková „zapadlá“ praktická témata si žádají teoretické odborné zpracování a musejí být tou pravou výzvou. Je třeba klást si otázky praktické a nespokojovat se pouze s tím, že současný stav nevyvolává na první pohled (zatím) žádné konkrétní spory či problémy.

Celé téma se může při bližším praktickém pohledu zdát mnohem více pulzující. Již poněkud „citlivější“ konkrétní reakce na avizované odborné zpracování tohoto problému by mohly leccos signalizovat. Třeba že se

jedná slovy pravděpodobně jediného dřívějšího zpracovatele tohoto problému o „píchnutí do vosího hnízda“, jelikož je známo, že „[s]oudci všech stupňů v naší republice, včetně soudu nejvyššího, svá rozhodnutí běžně a dlouhá léta jakožto autorskoprávní díla prodávají, a to v podstatě všem nakladatelům, kteří o to projeví zájem“.²

Jaká je tedy normativní úprava autorskoprávní ochrany zpracování textů a jak tento fenomén naopak pojímá reálná praxe? Je celá tato oblast spíše „šedá zóna práva“ založená na zavedené obyčejové praxi?

Z pohledu dlouholeté praxe v tomto oboru je možno přijít s jednoznačnou úvodní tezí. Editace textů rozhodnutí, tvorba sbírek rozhodnutí, vytváření dalších, přidaných textů, jako např. právních vět, je sofistikovaná odborná právní činnost ze strany editorů, která může eventuálně spadat pod autorskoprávní ochranu. Oproti tomu je třeba u takových děl vymezit výjimky z autorskoprávní ochrany z důvodů veřejného zájmu.

Prvotně se v textu podíváme na původní texty soudních rozhodnutí, pak na upravené, editované texty judikátů, posléze souborné sbírky soudních rozhodnutí i právní věty z pohledu požadavků autorského díla a naopak výjimek díla úředního. Pro zajímavost

* Autor je právníkem ve státní správě a působil jako hlavní editor právního informačního systému. Tento text částečně vychází z KRÁLÍK, L. *Judikatura a její publikace*. Praha 2011. Disertační práce. PF UK. E-mail: luckykralik@seznam.cz.

¹ Viz KUNDERA, M. *Nechovejte se tu jako doma, příteli*. Brno 2006.

² Viz TULÁČEK, J. Soudní rozhodnutí a právní věty z hlediska autorského práva. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 4, str. 38.

a doplnění do mezinárodního kontextu bude nakonec nabídnut i stručný exkurz do tradice této úpravy v USA.

Originální úřední texty rozhodnutí jako autorská díla

Legální definici soudního či správního rozhodnutí v rámci našeho právního řádu nenajdeme. Pojem „rozhodnutí“ je pouze užíván v normativních textech jako výsledek rozhodovací činnosti. Oproti tomu autorské dílo je legálně definováno v platném českém právním řádu jako „jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam“.³

Soudní či správní rozhodnutí bychom pak ve smyslu autorského zákona měli podřadit do kategorie úředního díla, kam jsou zahrnuty výtvořiny úřední činnosti, jako činnosti veřejné správy či soudů, např. právní předpisy, opatření obecné povahy nebo rozhodnutí či veřejné listiny.

Zákon pak vymezuje i určitou zbytkovou kategorii, kdy se do výluky zahrnují „jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany“.⁴ Úřední dílo je již tradičně zařazeno do zákonné výluky, a tudíž se na něj nevztahuje autorskoprávní ochrana. Celá kategorie této výluky je označována jako výjimka z ochrany „ve veřejném zájmu“.

Skrze velmi stručný historický exkurz můžeme porovnat, jak byly texty rozhodnutí vnímány v rámci našeho právního řádu. Rakousko-uherský autorský zákon hovořil pouze o výluce v případě zákonů, nařízení a veřejných spisů.⁵ Prvorepublikový zákon měl jasně stanovenou autorskoprávní výjimku, kdy zákony, nařízení, rozhodnutí úřadů, veřejné spisy a listiny nebyly samy o sobě chráněny a ani výslovně definovány jako úřední díla.⁶ Autorský zákon z padesátých let ve svém textu stručně pravil, že předmětem autorského práva nejsou ani právní předpisy a rozhodnutí či veřejné listiny a úřední spisy.⁷ Následný zákon z roku 1965 pamatoval na negativní vymezení děl, jako jsou „[...] právní předpisy a rozhodnutí, veřejné listiny, úřední spisy“.⁸ Z pohledu historicko-srovnávacího tak můžeme jasně dovodit kontinuální

přístup k originálním textům úředních rozhodnutí jako k úředním dílům.

Pod obecnějším pojmem rozhodnutí ve smyslu úředního díla je tedy třeba z autorskoprávního hlediska rozumět pouze rozhodnutí úřední. Jsou to akty vzniklé jako výsledky rozhodovací činnosti orgánů státu či územních, zájmových, akademických a jiných samospráv při výkonu veřejné moci. Do této kategorie je třeba řadit rozhodnutí soudů a jiných obdobných orgánů veřejné moci rozhodujících o právech a povinnostech. Do výluky patří také úřední rozhodnutí vydaná soukromými osobami uplatňujícími státní nebo jinou veřejnou moc, včetně rozhodčích nálezů, jako individuální právní akty.

Samotné původní texty úředních rozhodnutí (bez editace) nemají být chráněny z hlediska autorského práva. Spadají do kategorie úředních děl, kde existuje veřejný zájem na tom, aby nebyla autorskoprávně chráněna. Tento koncept ochrany úředních předpisů či úředních rozhodnutí je v našem právním prostoru již tradiční. Může je pak zpracovávat pro své další například i komerční potřeby úřední subjekt, stejně jako i soukromník.

Pro úplnost je možno zmínit právní rámec ochrany z hlediska mezinárodního práva. Státy mají ve své působnosti ochranu příznávanou úředním textům z oboru zákonodárství, veřejné správy a soudnictví, jakož i úředním překladům takových textů.⁹ Daný problém tak můžeme řešit pouze v rovině českého normativního rámce.

Editované texty judikátů jako autorské dílo

Druhou skupinou, na kterou bychom měli pohlédnout z pohledu institutu autorského či úředního díla, mohou být „upravené“ či „editované“ texty rozhodnutí. Takové texty jsou obvykle zpracovávány při tvorbě souborných oficiálních (úředních) sbírek. Vedle toho mohou být samostatně vytvářeny i individuálně, a to zejména pro potřebu publikace v odborných časopisech, knižních výběrech judikatury, komentářích, učebnicích či pro publikování na internetu nebo v databázích.

Mezi základní pojmové znaky autorského díla patří podmínka tvůrčí činnosti a podmínka jedinečnosti jako kumulativní prvky.

³ § 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

⁴ § 3 písm. a) autorského zákona.

⁵ § 5 zákona č. 197/1895 ř. z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým.

⁶ § 6 zákona č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském).

⁷ § 3 zákona č. 115/1953 Sb., o právu autorském.

⁸ § 2 odst. 2 zákona č. 35/1965 Sb., o literárních, vědeckých a uměleckých dílech (autorský zákon).

⁹ Článek 2 odst. 4 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886, vyhlášené pod č. 130/1980 Sb.

Jedinečnost díla jako výsledku tvůrčí činnosti je třeba vnímat jako kvantitativní kritérium „objemu“ vynaložené tvůrčí individuality. Objem vynaložené tvůrčí individuality musí směřovat k vytvoření díla, jež nebude totožné s jiným dílem.¹⁰

Editované texty judikátů se v praxi obsahem i formou liší od původních textů rozhodnutí. Odborný editor zpracovávající judikát může text originálního úředního rozhodnutí zásadním způsobem přetvořit. Může například zkracovat, upravovat či vynechávat text původního rozhodnutí. Tradiční formou úpravy a „výroby“ editovaného „judikátu“ (na rozdíl od původního „rozhodnutí“) bývá především vymazání výroku, hlavičky rozhodnutí nebo návěti před výrokem.

Zásadně pak zpracovatel zasahuje především do textu odůvodnění, které tvoří základní stavební část judikátu. Vymazává takové části odůvodnění, které se nevztahují k meritu věci, resp. se nevztahují k jím identifikovanému právnímu problému, který je v rozhodnutí řešen a k němuž může být vytvořena umělá anotace, název, nebo dokonce nová právní věta.

Nad rámec úpravy původního textu pak tvůrce vytváří přidané a zcela nové informace. Může sepsat nové přidané texty, jako jsou například právní věty nebo anotace či názvy. Dále vytváří také indexační údaje, včetně souvisejících předpisů (a jejich konkrétních dílčích ustanovení) či souvisejících judikátů (tzv. *prejudikatury*). Kromě toho může editor judikátu jako tvůrčí zpracovatel přiřazovat k judikátu i rejstříková hesla zařazující danou kauzu do konkrétního oboru či oblasti práva a ke konkrétním právním institutům. Mimochodem, extrémně tvůrčí činností je v praxi z hlediska teoretickoprávní odbornosti například samotná tvorba rejstříku (obzvláště je-li pak vytvářeno více úrovní a podhesel rejstříku).

Shora zmíněné editorské činnosti by pak jistě mohly naplňovat znaky tvůrčí individuální činnosti i jedinečného příspěvku.¹¹ Na editovaný judikát pak tedy můžeme nahlížet jako na autorské dílo. Podmínkou bude dostatečně velký zásah do úpravy původního textu a především vytvoření nových, tzv. *indexačních informací*, jako jsou zejména právní věty, anotace, názvy, související prejudikatura, související předpisy a přiřazení rejstříkových hesel. Pokud jsou takové prvky vytvořeny, jedná se o autorské dílo. Nemusejí být ale

nutně kumulativně vytvořeny všechny zmíněné indexační položky, ale mělo by se určitě jednat o rozhodnou většinu z této skupiny.

Z hlediska ochrany autorskoprávní pak bude rozhodné, zda se jedná o produkty soukromníků, či o součásti úředních sbírek (nebo databází) nebo o jiné úřední výtvořiny vytvářené na základě zákonných povinností. V případě výtvořin soukromých subjektů se na upravený, editovaný judikát nemůže vztahovat výjimka úředního díla a pak může být takový text chráněn autorskoprávně. Ostatně, tradičně takto nahlíží na tuto otázku sami nakladatelé, když výslovně zmiňují u svých produktů ochranu autorského práva k dílu (neoficiální sbírce rozhodnutí) i „pro autorsky upravené soudní rozhodnutí“.¹²

Jako na úřední díla (resp. autorská díla, jež jsou „zúředněna“ a nevztahuje se na ně ochrana autorského práva) naopak můžeme pohlížet na judikáty vytvářené v rámci zařazení do oficiálních sbírek rozhodnutí vrcholných soudů. Pokud by se pohlíželo na sbírky (jako celek) jako na úřední dílo, nedávalo by smysl, aby jednotlivé judikáty z těchto sbírek měly silnější postavení a nebyly úředními díly.

Sbírka rozhodnutí jako (souborné) autorské dílo

Pro sbírky soudních rozhodnutí jako samostatné autorské dílo by měl platit stejný přístup jako pro upravený text judikátu. Samotné přetištění textů soudních rozhodnutí do sbírky nenaplnuje tvůrčí a jedinečný prvek autorského díla. V případě sbírky bude dosti složité naplnit požadavky samotného autorského díla.

Rozhodným úhlem pohledu tak může být v případě sbírek rozhodnutí spíše institut souborného či odvozeného díla. I pokud by sbírka nebyla autorským dílem, stále může být autorským dílem souborným.

Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala. Souborné dílo tak může být tvořeno z jednotlivých autorských děl.¹³ Do souboru mohou být zařazeny i prvky, které samy požívají autorskoprávní ochrany, a naopak součástí souborného díla mohou být jiné prvky – neautorské.

Sborníky, časopisy a databáze nebo jiný soubor nezávislých děl či jiných prvků, které „způsobem výběru nebo uspořádáním“ splňují

¹⁰ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. února 2017, čj. 6 A 246/2013-59, publ. pod č. 3583/2017 Sb. NSS.

¹¹ Více ke zpracování soudních rozhodnutí viz KRÁLÍK, L. Tvorba a publikace judikatury. *Právník*, 2018, č. 4, str. 320–332.

¹² Viz např. v tiráži sbírky *Soubor trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR* nakladatelství C. H. Beck.

¹³ § 5 odst. 2 autorského zákona.

podmínky pro definici autorského díla, mohou být díly soubornými.¹⁴ Souborné dílo musí být svým způsobem výběru a uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Tvůrčí činností nebývá kopírování, opakování ani netvůrčí seskupení již vytvořených cizích děl, stejně jako jí nebývají běžné redaktorské práce, pokud nevedou ke vzniku souborného díla.

Uspořádání souborného díla je naopak považováno za duševní činnost. Podle konstantní doktríny se však o tvůrčí činnost vedoucí ke vzniku souborného díla bude jednat jen tehdy, když výsledkem bude specifický výtvar („duševní plod“) osobnosti uspořadatele, spočívající v jeho statisticky jedinečném nebo alespoň původním a osobitým ztvárněním celostního uspořádání souboru ze zařazených jednotlivých prvků, včetně tvůrčího výběru těchto prvků.¹⁵

Chráněna je ale pouze struktura souborného díla, a ne samotný obsah. Soubornost jako autorskoprávní přidaná hodnota spočívá v činnosti sestavení a uspořádání sbírky. V případě sbírek publikujících texty soudních rozhodnutí musí spočívat přidaná hodnota tvůrčí činnosti v jiných, specifických editorických činnostech, než je pouze „svázání“ původních textů rozhodnutí dohromady.

Nemusejí být chráněny části sbírky (jako např. jednotlivý judikát nebo právní věta), ale sbírka jako celek. Přidané informace jako názvy, právní věty, rejstříky či prejudikatura, dodatečně vytvořené pro editované judikáty, mohou být tím jedinečným a tvůrčím prvkem, který ze sbírky dělá souborné autorské dílo.

Tradiční přístup a soukromé sbírky

Na normativní úrovni již není historicky výslovně řešeno postavení sbírek soudních rozhodnutí. Z pohledu historického i dnešní praxe není obecně nijak rozporováno, že sbírky, judikáty i právní věty vytvářené soukromými subjekty jsou jako „komerční produkty“ považovány za autorská díla.

V praxi soukromých nakladatelů se projevuje již tradiční přístup k autorskoprávní ochraně jimi vydávaných neoficiálních (či polooficiálních) sbírek rozhodnutí. Již za první

republiky je možno vyzorovat podobnou praxi u polooficiálních sbírek (které byly pořádány soudními funkcionáři, ale pro soukromé vydavatele). Dominantní hráč v tomto oboru, nakladatelství Tomsa,¹⁶ např. v tzv. sbírce Bohuslava či tzv. sbírce Vážného v tiráži uvádělo, že „veškerá práva autorská, zejména právo překladu, jakéhokoliv zpracování nebo použití, jsou vyhrazena“.¹⁷ Ostatní prvorepublikové sbírky i starší sbírky rozhodnutí z dob monarchie neobsahovaly výslovné upozornění na autorskoprávní ochranu.

I v současné době si některá komerční nakladatelství u svých výběrových knižních sbírek výslovně vyhrazovala všechna práva. V jejich pojetí je chráněna jak sbírka jako souborný celek, tak i jednotlivé části textu judikátů a nakonec i samotné právní věty: „Všechna práva vyhrazena. Přetisk a jiná užití díla nebo jeho části, včetně zařazení do elektronické databáze, jsou zakázány. Ochrana autorského práva k dílu platí i pro jeho součásti. Ochrana autorského práva k dílu platí i pro jeho části, jakož i pro právní věty odvozené ze soudních rozhodnutí a pro autorsky upravené soudní rozhodnutí. Autorské právo [...] k dílu soubornému a k dílu do něj zařazeným vykonává nakladatel.“¹⁸

Nakladatelská praxe tak evidentně historicky uznává tzv. *soukromé sbírky* vybraných soudních rozhodnutí (které nejsou oficiálními sbírkami vydávanými na základě příkazu zákona) publikované soukromými nakladatelstvími jako autorsky chráněná díla. Tento praktický „byznysový“ přístup rezonuje zároveň i s odbornými doktrinálními názory považujícími „neúřední“ zpracování soudních rozhodnutí do judikátů, sbírek či právních vět za potenciální autorská díla (při naplnění autorskoprávních prvků).

Současný přístup a úřední sbírky

Soudobé tzv. úřední (oficiální) sbírky soudních rozhodnutí (tj. sbírky soudních rozhodnutí vydávané vrcholnými soudními instancemi na základě povinnosti přímo ze zákona) neobsahují žádné výslovné upozornění na autorskou ochranu nebo pravidla vytěžování textů z těchto sbírek.

¹⁴ § 2 odst. 5 autorského zákona.

¹⁵ Viz TELEČ, I. – TUMA, P. *Autorský zákon: komentář*. 2. vydání. Praha 2019, str. 7–70.

¹⁶ Nakladatelství Dr. Václav Tomsa fungovalo v letech 1928 až 1948 v Praze na Vinohradech, kdy se soustředilo na vydávání různých druhů knih, ale specializovalo se na vydávání právnícké literatury a zejména různých vybraných sborníků judikatury či periodických poloúředních sbírek judikatury.

¹⁷ Viz např. tiráž *Sbírky náleží Nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních*, ročník XXVI (1944).

¹⁸ Viz např. v tiráži sbírky *Soubor trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR* nakladatelství C. H. Beck (nebo v rámci informací o časopisu *Soudní rozhledy* stejného vydavatele), dostupné [online] na <<http://www.beck.cz/soudni-rozhledy?gclid=CJrEuKuni9cCFc1uGwod2-8Jlw>>.

Pouze Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávaná Nejvyšším soudem, obsahuje v tiráži zajímavé upozornění, kde se tvrdí, že je „[...] jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud“.¹⁹ Nejvyšší soud ale takto spíše zdůrazňuje oficiální zákonný status sbírky.²⁰ Lze si složitě představit, že by mohl soud zamezit soukromému subjektu vytvářet ze stejných soudních rozhodnutí své vlastní, upravené judikáty a právní věty.

Nejvyšší správní soud dříve stručně konstatoval na tiráži své tištěné verze sbírky rozhodnutí pouze zákonné zmocnění k jejímu vydávání. Nevyjadřoval se k exkluzivně obsažených judikátů či jejich autorskoprávní ochraně.²¹

Nově jsou sbírky nejvyšších soudů od roku 2017 vydávány v elektronické online verzi na internetových stránkách soudů ve spolupráci se soukromým vydavatelstvím. Nejvyšší správní soud zcela zrušil listinnou verzi sbírky, publikuje již pouze elektronicky. Přiklonil se k otevřené verzi, kdy je tzv. *e-Sbírka* rozhodnutí Nejvyššího správního soudu přístupná pro všechny uživatele „ihned a zcela zdarma“.²² Ani v této elektronické verzi sbírky není výslovně upraveno případné nakládání s judikáty z hlediska autorskoprávního.

Na druhé straně Nejvyšší soud zpřístupňuje ve své nové, elektronické verzi sbírky plný obsah pouze uživatelům s platnou licencí.²³ Ale opět zde není obsaženo žádné zvláštní upozornění o autorskoprávní ochraně či úředním díle. Praktickou zvláštností může být skutečnost, že obě sbírky mají identickou formu, jelikož jsou vydávány skrze stejné nakladatelství. Avšak přístup k dostupnosti elektronické verze se liší.

Důvodem k rozdílné přístupnosti k elektronické verzi sbírek obou nejvyšších soudů (vydávaných stejným nakladatelem) mohou být rozdílné smluvní podmínky s vydavatelstvím. Nejvyšší soud dává vydavateli smluvně výlučnou licenci a to by mělo být důvodem, proč v tomto případě je sbírka přístupná

pouze předplatitelům. Na rozdíl od toho v případě Nejvyššího správního soudu takové smluvní ustanovení s největší pravděpodobností absentuje a z toho důvodu je sbírka online volně přístupná.

I Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu je zpřístupňována elektronicky na stránkách soudu.²⁴ Veškerá rozhodnutí publikovaná ve sbírce jsou však dostupná i v elektronické databázi NALUS. Nakládání s judikáty či sbírkou z pohledu autorskoprávního není nijak speciálně upraveno. Obdobně ani v předchozí, federální sbírce nebyla nijak upravena případná ochrana z hlediska autorského práva.²⁵

Zajímavou nápodobou ale může být upozornění na stránce soudu, kde jsou zpřístupněny elektronické verze sbírky. V elektronické podobě zde má být publikována sbírka nálezů s „možností publikace mimo oficiální nakladatelství“.²⁶ Publikací elektronické verze mimo nakladatelství tak soud potvrzuje, že ve své vydavatelské smlouvě na sbírku s nakladatelstvím nemá nijak specificky ošetřenu případnou exkluzivitu formou nějaké licence. Zároveň také i svým praktickým přístupem, kdy elektronickou verzi sbírky (identickou s písemnou, tisknutou nakladatelstvím) zpřístupňuje automaticky bezplatně na svých stránkách, dává Ústavní soud evidentně najevo, že považuje svou sbírku za úřední dílo určené k volnému užívání či šíření.

Shrnuto pohledem samotných zřizovatelů sbírek tak nevidíme žádnou specifickou a výslovnou regulaci nakládání s obsahem těchto sbírek směrem k široké veřejnosti. Pokud existují nějaké speciální úmluvy s nakladateli časopisů, knih nebo databází, které obsah sbírky využívají na pravidelnější bázi, nedotýká se to samotné funkce sbírek jako úředního díla.

Praktický náhled na tuto situaci z opačného gardu, tj. jak a kdy se ve skutečnosti vyskytují oficiální sbírky jako celek nebo jednotlivé judikáty v jiných zdrojích právních informací, jako jsou např. časopisy nebo databáze soukromých vydavatelů, bude užitečným vodítkem k tomu, abychom mohli zjistit, zda jsou vůbec tyto sbírky „vytěžovány“.

¹⁹ Např. tiráž s. r. č. 3/2016 Sb., ročník LXVIII.

²⁰ Více k tvorbě judikatury v tomto kolektivním procesu viz KRÁLÍK, L. Připomínkové řízení a sbírky judikatury. *Právní rozhledy*, 2016, roč. 24, č. 23-24, str. 830-835.

²¹ Například tiráž Sb. NSS č. 2/2016, ročník XIV.

²² Dostupné [online] na <<http://sbirka.nssoud.cz/cz/o-sbirce.c-2.html>>. Nová, elektronická verze sbírky má podle aktuálních dat podstatně větší praktický dopad než dřívější verze papírová. Již v prvním roce vydávání je uváděno cca 5 200 přístupů za měsíc, viz <<http://www.nssoud.cz/Elektronicka-sbirka-Nejvyššihospravnihosoudu-si-jiz-nasla-sve-pravidelne-ctenare/art/14426>>.

²³ Online verze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek je svým vizuálním pojetím, obsahovým a funkčním uspořádáním či vyhledávací maskou analogická s e-Sbírkou NSS, což může být způsobeno spoluprací na jejich tvorbě se stejným nakladatelstvím, viz <<http://sbirka.nssoud.cz/>>.

²⁴ Papírová podoba Sbírky nálezů a usnesení ÚS má být podle rozhodnutí pléna soudu ukončena v blízké budoucnosti.

²⁵ Viz tiráž *Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu ČSFR*, ročník 1992, vydána 30. prosince 1992.

²⁶ Od částky č. 67 z roku 2012, dostupné [online] na <<http://www.usoud.cz/sbirka-nalezu-a-usneseni-us/>>.

Na základě empirického průzkumu zejména databází právních informací (jež jsou v dnešní době primárním zdrojem textů práva, resp. právních dokumentů) můžeme dovodit, že oficiální sbírky jsou přebírány kompletně co do samotného textu judikátu (včetně právních vět). Zároveň ale nejsou automaticky kopírovány další, indexační údaje (editorské vklady), vypracované pro účely oficiální sbírky.²⁷

Pokud nějaké vydavatelství vydává pro vrcholný soud oficiální sbírku a zároveň provozuje soukromý, komerční právní elektronický informační systém, pak jsou informace ze sbírek totožně obsaženy i v těchto komerčních databázích (ale ani to není vždy pravidlem).²⁸

I když v praxi nemůžeme prokázat existenci zvláštních úmluv vydavatelství či provozovatelů databází právních informací se soudy na vertikální úrovni týkajících se vytěžování oficiálních sbírek (v případě, kdy například toto konkrétní nakladatelství nevydává danou oficiální sbírku), je zřejmé, že se konsenzuálně udržuje obyčej považovat je za dílo, včetně jednotlivých judikátů. Zároveň ale můžeme v praxi konstatovat tradiční domluvu mezi jednotlivými nakladatelstvími vydávajícími oficiální sbírky navzájem na horizontální rovině. V praxi mezi sebou mívají dohody o vzájemném přebírání obsahu sbírek do svých elektronických informačních systémů.

Veřejný charakter úředních sbírek

V případě úředních sbírek pak není důvod pohlížet na totožně vytvářené texty judikátů či sbírek odlišně pouze proto, že pocházejí z dílny oficiálních orgánů státu. Jediným rozdílem v jejich postavení je zákonné zmocnění a povinnost vrcholných soudů je vydávat.²⁹

Upravené texty rozhodnutí pro oficiální sbírky a další přidané informace jsou vytvářeny identicky jako v případě sbírek soukromých. Pokud by jedinečnost autorského díla mohly naplňovat soukromě vyráběné výtvo-ry, proč by nemohly být jedinečné i ty oficiální? Mohou být ale vyloučeny z autorskoprávní ochrany právě z důvodů veřejného zájmu jako tzv. jiná taková díla.³⁰

Úřední sbírky rozhodnutí vrcholných soudů jsou zřizovány a vytvářeny na základě výslovných požadavků zákona. Zákon výslovně požaduje „výrobu“ takových sbírek veřejnými institucemi za veřejné prostředky. Můžeme pak dovodit i veřejný zájem na jejich výluce z autorskoprávní ochrany jako děl úředních. Úřední sbírky mají ve smyslu zákona plnit veřejný a společenský účel.

Publikace vybrané judikatury je již tradičně vnímána jako služba státu. Plní primární funkci sjednocování rozhodovací praxe nižších soudů a sekundárně také funguje jako zdroj výkladu práva či edukace právníků i laiků. Publikace naplňuje principy právního státu jako předvídatelnost rozhodování, legitimní očekávání nebo právní jistota. Zároveň publikace plní funkci zpřístupňování informací na podkladu ústavního práva na informace. Charakter či funkce „výběrové publikace“ či „výběrového zveřejňování“ jsou bezesporu veřejné. Celý koncept veřejného zájmu na povinném vydávání oficiálních sbírek obecně vychází z ústavního konceptu veřejné kontroly nad výkonem soudní moci.³¹

Současná oficiální sbírka ústavních rozhodnutí má dokonce přímo ze zákona zdůrazněno, že je vydávána pro „veřejnou potřebu“.³² Také v případě sbírky správních rozhodnutí bylo publikování judikatury (ve sbírce) spatřováno historickým zákonodárcem jako jeden z nejdůležitějších nástrojů sjednocování soudního rozhodování a „kultivace činnosti veřejné správy“.³³

Záměr historického zákonodávce pro zaktování zákonné povinnosti vydávat úřední sbírky tedy evidentně směřoval k plnění účelu veřejného zájmu, resp. veřejné potřeby. Veřejný zájem na zpřístupnění oficiálních sbírek rozhodnutí jako tzv. jiných děl, jak to výslovně požaduje autorský zákon, je tak přímo zmíněn v normativní rovině.

Sbírky samotné, resp. texty rozhodnutí, mohou být jako úřední díla vyloučeny z ochrany. Ale další, přidané informace jsou již vytvářeny nad rámec zákona, požadujícího pouze tvorbu sbírky. Zákon výslovně nepočítá s tvorbou dalších potenciálních výtvo-ru autorského práva, jako jsou rejstříky, právní věty atd. Bylo by pak v praxi vhodnější speciálně ošetřit ze

²⁷ Viz srovnání databází právních informací ASPI a Beck-online, viz aktuální stav.

²⁸ Například vydavatelství Wolters Kluwer ČR, vydávající Sbirku rozhodnutí NSS a Sbirku rozhodnutí a stanovisek (NS), má ve své databázi právních informací ASPI stejné indexační informace k judikátům z těchto sbírek. Naopak nakladatelství C. H. Beck, vydávající Sbirku nálezů a usnesení ÚS, má ve své databázi právních informací Beck-online odlišné údaje od sbírky ke stejnému judikátu.

²⁹ Viz § 24 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, pro sbírku vydávanou NS a obdobně v případě NSS pak § 22 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

³⁰ § 3 písm. a) autorského zákona.

³¹ Více ke konceptu zveřejňování soudních rozhodnutí viz KRÁLÍK, L. Hromadné zveřejňování soudních rozhodnutí. *Právník*, 2020 (v tisku).

³² § 59 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

³³ Viz důvodová zpráva k s. ř. s., zvláštní část, k § 11 až 29.

strany soudů veškeré nakládání se sbírkami pro další šíření formou zvláštních dohod či svolení. Veřejný zájem by měl převážit i v této situaci a povolení či licence by bylo nejpraktičtější udělovat bezúplatně či za cenu souvisejících nákladů.

Ve zpoplatněném přístupu k tištěné či elektronické verzi sbírek rozhodnutí však můžeme vidět analogii k cenám účtovaným za dodání oficiální tištěné sbírky předpisů. Monopol na vydávání sbírky zákonů má stát, ale může být publikována skrze soukromé firmy na základě různých licenčních či jiných smluv.

Sbírky rozhodnutí ale na druhou stranu historicky neměly oficiální zákonnou formu a nemusely být ze zákona přístupné všem občanům. Úřední formu dostaly až po roce 1948 (a jako oficiální ze zákona dokonce až po roce 2002). Jsou tradičně určeny pouze pro soudnictví a za jejich odběr byly také účtovány poplatky. Poplatek účtovaný za přístup k elektronické sbírce tak nemusí být odměnou za licenci, ale odměnou za náklady související s jejím zpracováním. Zpoplatnění přístupu tak nemění nic na úředním charakteru díla.

Právní věty jako autorské dílo

Specifickou skupinou z pohledu zpracovaných soudních či správních rozhodnutí a jejich autorskopravní ochrany jsou určité typy anotací stručně vystihující právní závěry z odůvodnění rozhodnutí, nazývané také jako tzv. právní věty.³⁴

V našem prostředí je problematice právních vět jako autorských děl věnováno naprosté minimum pozornosti. Na normativní úrovni autorský zákon ani jiný předpis jejich status neřeší. Můžeme pak zjednodušeně poukázat na odlišné přístupy na doktrinální úrovni.

Podle jednoho úhlu náhledu by právní věty mohly být považovány, při naplnění základních prvků autorského díla, za samostatná autorská díla, když „obecně autorskopravně vzato nelze vyloučit, že tyto tzv. právní věty mohou splňovat pojmové znaky děl podle autorského zákona“. I v případech, kdy jsou právní věty vytvořeny jako různé autorské komentáře k rozhodnutím a právním předpisům (a autor právní věty bývá i autorem celého díla, jehož je právní věta součástí), může právní věta požívat (plně) ochrany autorského práva jako jeho kterýkoli

jiný předmět, pokud tedy splňuje základní náležitosti autorského díla.³⁵

Nesplňuje-li právní věta pojmové znaky díla podle autorského zákona, a to ani odvozeného díla, je autorskopravně volná. Jedinečné literární nebo vědecké ztvárnění právní věty bývá již povahově natolik determinováno daným rozhodnutím, že prostor pro tvůrčí činnost již bývá vesměs zúžen (nikoli však vyloučen).

Podle opačného názoru je naopak vlastně nemožné, aby právní věty byly jedinečným autorským dílem. Právní problém a jeho argumentace v odůvodnění by měly být pokaždé vystiženy v právní větě identicky, ať už ji tvoří kdokoli. Práce spočívající ve formulaci právní věty je podle tohoto názoru pouze na úrovni práce redakční, jako „např. zformulování stručné anotace na záložce knihy nebo pro účely bibliografické citace, reklamy apod., a nejde o samostatné a svébytné dílo, které by naplňovalo pojmové znaky díla autorského“.³⁶

Z pohledu praktického editorského i teoretickopravního je třeba dospět k názoru, že při posuzování případného autorského charakteru právních vět by primárně mělo záležet na formě a rozsahu úpravy původního textu soudního rozhodnutí. Rozhodujícím kritériem je přidaná hodnota věty. Podstatnou náležitostí díla je jeho jedinečnost jako výsledku tvůrčí činnosti. Jestliže je právní věta vytvořena pouze extrakcí či zkopírováním slov a vět z textu odůvodnění, pak by se nemělo jednat o jedinečný výtvar tvůrčí činnosti.³⁷

V případě, že zpracovatel právní věty zachová vyjádřenou myšlenku, ale použije tvůrčím způsobem vlastní slova, může se jednat o jedinečný autorskopravní výtvar. Můžeme totiž vyjádřit stejnou myšlenku či právní názor různými způsoby a novými či odlišnými slovy. Z jednoho odůvodnění může každý autor vytvořit různou právní větu. Dokonce i stejný autor může napsat odlišnou právní větu na základě jednoho stejného textu. Pokud se bude již podstatně odlišovat od části původního textu odůvodnění, lze na takovou právní větu již pohlížet jako na autorské dílo. Nelze souhlasit s názorem, že stejná myšlenka či právní názor mohou být vyjádřeny jenom identickou formou, a není tak žádný prostor pro tvůrčí a jedinečné zpracování.

Právní věty jsou jakousi „variací“ srovnatelnou s tradicí v hudební oblasti. Vycházejí

³⁴ Více k tématu tvorby právních vět viz např. KRÁLÍK, L. Právní věty. *Právní rozhledy*, 2017, č. 12, str. 437–444.

³⁵ TELEČEK, I. – TUMA, P. *Autorský zákon. Komentář*. Praha 1997, str. 79.

³⁶ TULÁČEK, C. d., str. 38.

³⁷ Například § 66 odst. 2 kancelářského řádu Ústavního soudu hovoří o „vyznačení části rozhodnutí, které jsou pokládány za právní větu“. Naznačuje tak svou koncepci, kdy pokládá právní větu pouze za určitý „výsek“ textu odůvodnění.

z původního textu, používají pouze některé jeho motivy, ale ve výsledku jsou již něčím novým. V případě právních vět je tak původní inspirací pouze některý vybraný motiv z textu úředního rozhodnutí, jako obsažený právní závěr v odůvodnění rozhodnutí, ale samotná právní věta je již něčím novým a odlišným.

Na právní větu můžeme ještě pohlédnout i jako na případné tzv. odvozené dílo. Odvozené dílo je ze zákona definováno jako dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného.³⁸ V případě judikátů, sbírek či právních vět by se pak jednalo o tzv. dílo zpracované, kdyby již tato předchozí zpracování soudních rozhodnutí splňovala definici autorského díla. A jestliže by byla pouze opsána, byla by dílem autora předchozího tvůrčím způsobem zpracovaného rozhodnutí.

Na právní větu je ale nutno nazírat zároveň skrze pohled institutu úředního díla (obdobně jako u samotných textů rozhodnutí či souborných sbírek). Je rozhodující, zda byly právní věty vytvořeny v rámci úřední činnosti soudů nebo jiných orgánů či osob povolaných k rozhodování o právech a povinnostech jiných.

Není důležité, kdo technicky a finančně zajišťuje jejich užití, může to být i soukromý subjekt. V praxi do této kategorie spadají právní věty vytvářené k tzv. oficiálním sbírkám vydávaným ze zákona vrcholnými soudy. Právní věty z oficiálních sbírek by pak z důvodů veřejného zájmu měly být vyloučeny z autorskoprávní ochrany (obdobně jako upravené texty soudních rozhodnutí a oficiální sbírky) jako tzv. jiná díla vyloučená z důvodů veřejného zájmu.³⁹

Judikatura jako zaměstnanecké dílo soudů

V případě úředních sbírek rozhodnutí se můžeme pohybovat také v rovině zaměstnaneckých a souborných děl pracovníků daných vrcholných soudů. O zaměstnaneckém autorském díle hovoříme, pokud autor vytvořil dílo při plnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu.⁴⁰

Jestliže soudce (či jiný pracovník) vytváří právní věty či upravené judikáty naplňující

náležitosti autorského díla do oficiálních sbírek, mohla by vyvstat otázka svolení s jejich nakládáním. Rozhodujícím měřítkem by pak měl být poměr soudce z hlediska pracovněprávního, v rámci kterého je povinen (např. podle vnitřních směrnic soudu) vytvářet právní věty či další pomocné indexační údaje. V praxi vrcholných soudů vytváří právní věty většinou soudce nebo jeho asistent, případně pověření pracovníci soudu.

Princip nezávislosti soudce se zde může dostat do sporu s jeho pracovněprávním poměrem a závazky z výkonu funkce v organizaci soudu řízeného státní správou soudů. Soudce je nesporně nezávislý ve fázi rozhodovací. Pokud by vytvářel dodatečné výtvořky, jako jsou např. právní věty, již těžko budeme takovou činnost považovat za rozhodovací. Soudci musejí dodržovat vnitřní normy vydávané státní správou soudů. Zákon o sudech a soudcích výslovně nazývá vztah soudu k soudci v rámci státní správy soudů „pracovním vztahem“.⁴¹ Jakékoliv dílo vytvářené v rámci pracovněprávního vztahu pak můžeme považovat za dílo zaměstnanecké. Zákonnou licenci, pokud by se jednalo u úřední sbírky rozhodnutí o jedinečné souborné autorské dílo, by držel stát, resp. státní správa soudů.

Spornou otázkou může být, zda ale soudce sám či jeho asistent mohou používat právní věty a judikáty, vytvořené v rámci jejich pracovní činnosti, i pro jiné činnosti než pracovní. Jestliže by editační tvorba soudců či jiných pracovníků byla autorským dílem, museli by se pak vypořádat s nakládáním s takovým zaměstnaneckým dílem. V praxi se obvykle dodržuje obyčejová tradice, kdy pro účely akademické není potřeba souhlas ani žádat. V dnešní době je ale také vcelku obvyklým jevem, že mohou soudci či asistenti soudců dodávat právní věty i z databází soudů komerčním nakladatelským subjektům. Závisí pak na přístupu vedení státní správy soudů, případně soudců, jak dávají v praxi souhlas s komerčním využitím.

Exkurz do autorskoprávní ochrany judikatury v USA

Pouze pro zajímavost můžeme na závěr stručně poukázat na některé vybrané problémy autorskoprávní ochrany soudních rozhodnutí ve

³⁸ § 2 odst. 4 autorského zákona.

³⁹ Obdobně viz TELEČ – TŮMA, *Autorský zákon. Komentář* (1997), str. 79, nebo KRÍŽ, J. – HOLCOVÁ, I. – KORDAČ, Z. – KRISTANOVÁ, V. *Autorský zákon: komentář a předpisy související*. Praha 2001, str. 59.

⁴⁰ § 58 odst. 1 autorského zákona.

⁴¹ § 84 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o sudech a soudcích.

Spojených státech.⁴² Tamější právní kultura se již před drahnou dobou musela vypořádávat s obdobnými problémy nastíněnými v tomto textu.

V americké tradici jsou samotné texty soudních rozhodnutí nechráněnou veřejnou doménou (*public domain*), tj. podobným institutem, jakým je veřejné dílo v českém právu. Soudce ani pořadatel sbírky (reportér) nedrží autorská práva k originálním rozhodnutím soudu, jež musejí být dodána všem zájemcům, kteří o to zažádají a splní potřebné formální náležitosti, jako např. zaplacení stanoveného poplatku.⁴³ Tento přístup odpovídá našemu českému konceptu nazírat na texty úředních rozhodnutí jako na úřední dílo.

Publikace sbírek judikatury státem (i federální vládou) je brána jako součást veřejné funkce. Vydávání oficiálních sbírek judikatury je státním zájmem (možno porovnat s českým konceptem „veřejného zájmu“).⁴⁴ Stát má právo zabezpečit a kontrolovat tisk, publikaci, prodej a distribuci judikátů a sbírek v jejich oficiální podobě.⁴⁵ Nemůže zakázat zprostředkovávání oficiálních judikátů, pokud již byly vydány a nejsou chráněny autorským právem.⁴⁶ Právo vydavatele vytisknout sbírku podle editorova (reportérova) manuskriptu a distribuovat k zákazníkům je součástí práva vyplývajícího z publikační smlouvy uzavřené se státem. Taková činnost tedy není součástí majetkového práva vydavatele jako vlastníka sbírky a judikátů.

Vydavatel oficiálních sbírek užívá specifickou exkluzivní licenci udělenou státem (publikační smlouvu). I samotný reportér s oficiálním statusem dříve míval (alespoň na úrovni jednotlivých států unie) právo se svolením předsedy nejvyššího odvolacího soudu v daném státě uzavírat smlouvy o publikaci s vydavatelstvími.⁴⁷

Již upravené a editované texty rozhodnutí vydávané ve sbírkách judikatury přebírají i konkurenční elektronické informační systémy právnických informací, jako nakladatel Lexis-Nexis, který přebírá do své databáze i celý systém citací z oficiálních sbírek judikatury,

např. ze sbírky Federal Supplement. Ostatně, to bylo i příčinou známého soudního sporu, kdy se nakladatelství West, vydávající listinné sbírky oficiální judikatury, neúspěšně domáhalo zákazu přebírání těchto citací.⁴⁸

V některých státech unie se na tisk oficiálních sbírek judikatury vztahují předpisy, které obecně upravují tisk vládních sbírek jednotlivých států i v jiných oblastech, především vydávání zákonů.⁴⁹ Legislativa nařizuje inzerovat nabídky na vydávání oficiálních sbírek judikatury a provést výběrové řízení na vydavatele. Je zcela v pravomoci úřadu vybrat podle svého uvážení vítězného vydavatele a tento krok není přezkoumatelný soudem.⁵⁰ Musí být pouze veřejně oznámeno, kdy a kde budou otevírány obálky s nabídkami, aby mohli být přítomni případní zájemci.⁵¹ Úřad může stanovit jakékoliv smluvní podmínky při výběrovém řízení, pokud není výslovně omezen zákonem.

V otázce množství vydaných kopií sbírek nesmí být vydavatel státem jakkoliv omezen ve výrobě a prodeji sbírek (pokud tedy nejsou chráněny autorským právem). Může tyto činnosti provádět v jakémkoliv rozsahu a formě a na svůj účet, ale nesmí využívat majetek státu k jinému účelu než stanovenému smlouvou se státem. V rámci kontraktu je také většinou stanoveno, že typografické desky (*plates*), ze kterých se tisknou papírové sbírky, jsou majetkem státu, a ne vydavatele, resp. tiskařů, kteří nejsou zaměstnanci státu.⁵²

Některé vydavatelské smlouvy obsahují ustanovení, kdy vydavatel musí být vždy připraven a schopen dodat každému zájemci z řad prodejců knih na požádání do určité doby kterékoliv svazky, pokud toto množství nepřesahuje 100 kusů. Tato povinnost neplatí v případě, že je vydavatelská smlouva uzavřena jen na dobu určitou. V takovém případě má vydavatel povinnost mít k dispozici na prodej svazky po dobu jejich vydávání a také po přiměřenou dobu po ukončení kontraktu, když sbírka na daný rok byla dokončena až po vypršení smlouvy.⁵³

⁴² Více viz KRÁLÍK, L. Publikace judikatury v USA. *Právník*, 2018, č. 2, str. 131–142, nebo KRÁLÍK, L. Historie publikace soudních rozhodnutí v USA. *Právněhistorické studie*, 2017, roč. 47, č. 2, str. 51–61.

⁴³ Callaghan v. Myers, 128 US 617, Nash v. Lathrop, 142 Mass. 29 nebo 6 NE 559, Banks v. West Publ., 27 Fed. 50, Wheaton v. Peters, 8 Pet. (US) 591, State v. Gould, 34 Fed. 319, Gould v. Hastings, 10 F. Cas. No.5,639, Little v. Gould, 15 F.Cas. No. 8, 394.

⁴⁴ Williams Press v. Flavin, 35 N.Y.2d 499, 364 N.Y.S.2d 154, 323 NE2d 693 (1974).

⁴⁵ Peck v. Hooker, 61 Conn. 413, 23 A 741 (1892).

⁴⁶ State v. State Journal, 77 Neb. 752, 110 NW 763 (1906).

⁴⁷ MACK, W. – KISER, D. J. (eds.). *Corpus Juris. Volume LIV*. New York 1931, str. 431.

⁴⁸ Matthew Bender & Co. v. West Publ. Co., 158 F.3d 693 (2nd Cir. 1999).

⁴⁹ Ellison v. Oliver, 147 Ark. 252, 227 SW 586 (1921), Gann Law Books v. Ferber, 3 N.J. Super. 236, 66 A.2d 192 (App.Div. 1949).

⁵⁰ Gann Law Books v. Ferber, 3 N.J. Super. 236, 66 A.2d 192 (App.Div. 1949), Gillete v. Peabody, 19 Colo.App. 356, 75 P. 18 (1904), People v. Carr, 23 N.Y.S. 112 (Gen. Term 1884).

⁵¹ People v. State Auditors, 42 Mich. 422, 4 NW 274.

⁵² State v. State Journal, 77 Neb. 752, 110 NW 763 (1906).

⁵³ Little v. Banks, 77 Hun. 511, 29 N.Y.S. 669.

Pokud je smlouva na vydávání sbírky uzavřena na dobu určitou, má vydavatel právo dokončit vždy alespoň celý svazek, jestliže již započal v dobré víře před vypršením kontraktu, i když mu ještě nebyly dodány samotné texty rozhodnutí.⁵⁴ Reportér má právo uzavřít smlouvu na publikaci jeho judikátů na celou dobu trvání jeho funkce, a mít tak fakticky monopol na jejich publikaci.⁵⁵ Vydavatelský kontrakt pak může být převeden na další subjekt pouze se souhlasem úřadu.

Náklady na publikaci sbírek mohou být plně na straně úřadů či naopak na straně vydavatele. Pokud je vydavatel povinen podle smlouvy dodávat státu výtisky a držet na skladě i starší svazky pro potřeby státu či jiných klientů, pak musí stát platit určitou část nákladů vydavatele.⁵⁶ V otázce ceny za sbírku má stát možnost stanovit fixní cenu, za niž reportér vytváří sbírku,⁵⁷ i cenu sbírky při prodeji předplatitelům, kteří pak platí tuto tabulkovou stropní cenu (i kdyby byli ochotni platit cenu vyšší).⁵⁸ Vydavatel má právo žádat stát, aby odebral a distribuoval potřebné množství výtisků, pokud tak určuje zákon.⁵⁹

Obdobně jako v našem konceptu právních vět se vyskytují ve sbírkách judikatury určité uměle vytvořené anotace, nazývané většinou jako tzv. *headnotes* či *keynotes*. Jsou považovány za autorskoprávně chráněné. Spornější je situace u druhu anotací poskytnutých a vytvořených soudem – tzv. *syllabus*. V takovém případě se ani doktrína nemůže shodnout, zda má reportér dané sbírky rozhodnutí autorská práva i k této části.⁶⁰

Na základě výše uvedených stručných tezí je možno konstatovat, že stav publikace judikatury a její autorské ochrany v USA je velmi specifický a odlišný od našich poměrů. Vyvinula se zde za dlouhá léta zavedená a sofistikovaná praxe v oblasti publikace judikatury a byla nastavena jasná pravidla autorskoprávní ochrany. Hranice mezi oficiálními a soukromými sbírkami je méně jasná než v našich podmínkách a nejen z tohoto důvodu má i autorskoprávní ochrana jiné rozměry. Na druhou stranu např. v problematice autorskoprávní ochrany právních vět byla praxe v tomto prostředí historicky poměrně jasná.

Závěr

Otázky autorskoprávní ochrany textů úředních či soudních rozhodnutí a jejich editovaných verzí ve specializovaných sbírkách by měly být aktuální především pro vydavatele úředních sbírek rozhodnutí. Vyřešení stejných otázek by pak mohlo být ještě důležitější pro další osoby, jako např. komerční subjekty zpracovávající texty soudních rozhodnutí. Otázky praktické, ale zatím neřešené mohou nabýt důležitosti při potenciálních pozdějších sporech. Není racionální záměrně se vyhýbat alespoň teoretickému řešení. Ostatně z exkurze do právního prostředí ve Spojených státech můžeme shrnout, že daná otázka je složitá, ale ve vyspělejších právních kulturách je již řešena dlouhodobě.

Případná autorskoprávní ochrana textů soudních rozhodnutí musí být primárně nahlížena podle jednotlivých typů zpracovaných textů. Musíme rozlišit mezi původními, neupravenými texty soudních rozhodnutí na straně jedné, editovanými judikáty na straně druhé a nakonec soubornými sbírkami soudních rozhodnutí. Vedle toho je potřeba pohlednout autorskoprávní optikou na speciálně vytvořené anotace, tzv. právní věty.

Původní texty úředních rozhodnutí (včetně soudních) jsou již přímo ze zákona pojmenovány jako úřední díla. V případě upravených textů soudních rozhodnutí bude rozhodujícím prvkem naplnění požadavků na prvky autorského díla, jako jedinečnost a tvůrčí činnost.

Upravené verze těchto rozhodnutí ve formě judikátů, které prošly editačním procesem, by již mohly být považovány za jedinečný výsledek tvůrčí činnosti. Zásadní přidanou hodnotou jako výsledku tvůrčí činnosti a jedinečnosti by mohlo být (kromě samotné editace) i vytvoření nových, přidaných odborných právnických textů, jako jsou např. právní věty, anotace, názvy, indexační informace o souvisejících ustanoveních, rejstříky či navazující prejudikatura.

I samotné právní věty mohou při splnění zákonných prvků naplňovat definici autorského díla. Obdobně jako u judikátů záleží na jejich původnosti a jedinečnosti při porovnání s původním textem soudních rozhodnutí, resp. citací z odůvodnění rozhodnutí.

⁵⁴ Banks v. DeWitt, 42 Oh.St. 263.

⁵⁵ Banks v. Hun, 20 App. Div. 501, 47 N.Y.S. 193, In re Thompson, 27 Hawaii 221.

⁵⁶ State v. McGrath, 60 Mo. 586.

⁵⁷ Black v. Merrill, 51 Ind. 32, Banks v. Hun, 20 App. Div. 501, 47 N.Y.S. 193.

⁵⁸ Welling v. Merrill, 52 Ind. 350.

⁵⁹ Tripp v. Ringsrud, 2 S.D. 593, 51 NW 655.

⁶⁰ Viz např. PRICE, M. O. – BITNER, H. *Effective Legal Research. Practical Manual of Law Books and Their Use*. Upper Saddle River, N. J., 1953, str. 95.

Analogicky můžeme pohlížet i na status publikovaných souhrnných sbírek rozhodnutí. V jejich případě přichází do úvahy spíše institut autorského díla souborného, i kdyby sbírky samotné nenaplňovaly definici díla autorského. Přidanou hodnotou z pohledu jedinečné tvůrčí činnosti bude v případě sbírek především samotný výběr a úprava judikátů do sbírky, vytváření jednotných rejstříků a především další, přidané texty (obdobně jako u samotných judikátů), jako anotace, právní věty, názvy, související judikatura a další.

Zásadním rozdílem z hlediska případné autorskopravní ochrany upravených textů soudních rozhodnutí bude jejich původ. U oficiálních (úředních) sbírek rozhodnutí

vydávaných na základě zákonné povinnosti jednotlivými vrcholnými soudy (včetně jejich jednotlivých judikátů i jejich právních vět) se bude jednat o díla úřední.

Oficiální sbírky a jejich náplň splňují svým účelem i charakterem prvky vyžadované pro úřední díla jako tzv. jiná díla, u nichž je veřejný zájem na vyjmutí z autorskopravní ochrany.

Odlíšný náhled by měl být u ostatních právních vět, judikátů či sbírek publikovaných soukromými aktivitami. Pokud takové výtvořiny splňují požadavky kladené na autorské dílo, není zde (na rozdíl od úředních sbírek) důvod pro vyloučení z autorskopravní ochrany.

Tiskové zprávy jako nástroj tvorby reputace Ústavního soudu ČR a jeho soudců

JAN CHMEL*

Press releases as an instrument for creating the reputation of the Constitutional Court of the Czech Republic and its judges

Summary: *The paper focuses on the public presentation of the decisions of the Constitutional Court of the Czech Republic, especially in the form of press releases. The author observes that the Constitutional Court is much more active and open in presenting its decisions to the public compared to other Czech courts. He states that the reason for this lies in the strong need of reputation that both the court and its judges have due to its specific position outside the system of Czech career judiciary and due to different sources of legitimacy of the Constitutional Court compared to other courts. He also observes that the press releases serve some judges more than others to make their decisions publicly known.*

Keywords: *Constitutional Court, press releases, judicial reputation, openness and transparency of judiciary*

Tento článek začnu netradičně osobním příznáním: jako asistent soudce působící v oblasti civilního práva každodenně pracuji s judikaturou a nejčastěji se jedná o judikaturu Nejvyššího soudu, přesto si ale spíše než o jeho nejnovějších judikátech udržuji přehled o aktuálních rozhodnutích Ústavního soudu. O judikatuře Nejvyššího soudu se

dozvídám nejčastěji tehdy, pokud ji potřebuji pro řešení konkrétního případu, a vedle toho jednou za několik měsíců vyslechnu prezentaci jeho nejdůležitějších rozhodnutí na gremiální poradě našeho soudu, kam je navíc přichází krátce okomentovat zástupce Nejvyššího soudu.¹ Myslím, že důvodem mé preference judikatury Ústavního soudu není ani

* Autor je interním doktorandem na katedře teorie práva a právních učení PF UK, Praha. Článek vznikl v rámci řešení grantu podpořeného Grantovou agenturou ČR č. 17-08176S „Ústavní soud ČR: strážce ústavy nad politikou nebo v politice“. Za poznámky a připomínky